

Deeltijdse Ad spreiden – duale Ad dan ook meenemen!

➤ Inleiding

In het kader van de bespreking van het eerste thema van de reeks met kleinschalige sessies is gekeken naar mogelijkheden om duale Ad-opleidingen over drie jaren te spreiden. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door te werken met 40 studiepunten per jaar.

Om goed te weten wat wel of niet reeds mogelijk is voor zo'n opzet, is de wet erbij gepakt. Dat heeft best aardige informatie opgeleverd, met een paar conclusies en dan ook maar aanbevelingen in de richting van de overheid (en de hogescholen mogen uiteraard hun steunbetuigingen in Den Haag neerleggen). Hier die zaken op een rijtje gezet.

➤ Deeltijd in de wet en spreiding

In de wet staat een artikel 7.4 het volgende:

1. *De studielast van elke opleiding en elke onderwijseenheid wordt door het instellingsbestuur uitgedrukt in studiepunten. De studielast voor een studiejaar bedraagt zestig studiepunten. Zestig studiepunten is gelijk aan 1680 uren studie.*
2. (...)
3. *Het instellingsbestuur bepaalt de jaarlijkse studielast van deeltijdopleidingen.*

Opvallend is dat in lid 1 staat dat de eis van 60 punten per jaar voor elke opleiding geldt, om vervolgens in lid 3 te zien dat de deeltijdse varianten ervan zijn uitgezonderd. Je kunt je afvragen waarom, maar in de praktijk houden alle bekostigde deeltijdse opleidingen zich gewoon aan lid 1.

➤ Tegenstrijdigheden deeltijdse mogelijkheid en bekostiging

Een van de redenen om bij bekostigde deeltijdopleidingen te werken met 60 punten per leerjaar is dat de overheid bij de financiering uitgaat van vier jaren student zijn – passend in het hbo bij een bacheloropleiding en een leerlijn via de Ad bij verwante opleidingen. Het jaargeld is voor het verzorgen van onderwijseenheden met een gezamenlijke omvang van die 60 punten.

Als een dergelijke deeltijdopleiding voor een Bachelor zou worden opgerekt naar bijvoorbeeld zes jaren met elk 40 punten, krijgt de hogeschool de eerste vier jaren teveel geld en zal rekening moeten worden gehouden met een budget voor het verzorgen van het vijfde en zesde leerjaar. Overigens zal geen enkele hogeschool dit doen, een zesjarige opleiding aanbieden in dit tijdsgewricht. Maar dat is het verschil tussen theorie en praktijk.

Interessant is wel het punt van hoe om te gaan met uitvallers. Iemand die na drie jaren van zo'n zesjarige opleiding de brui eraan geeft en mogelijk voldoende heeft aan de hogeschoolverklaring voor de behaalde eenheden, heeft de hogeschool 75% van het normale budget opgeleverd, tegenover 50% van de kosten voor het verzorgde onderwijs.

Mocht die persoon later bij een andere instelling opnieuw een bacheloropleiding willen gaan doen, zal er in het algemeen niet meer voldoende overheidsbekostiging beschikbaar zijn. Een verstoring van het geheel qua budgettering is het gevolg.

➤ Deeltijdse Ad spreiden - bekostigd

Het spreiden van een deeltijdse opleiding over meerdere jaren kan dus ook voor de Ad. De twee jaren kunnen er drie worden, en dat klinkt al veel interessanter en beheersbaarder. Maar ook dan komt een vorm van scheefgroei in de bekostiging aan de orde. Binnen het huidige systeem levert

zo'n Ad drie keer de bekostiging voor 60 punten op, dus 180, ter dekking van een programma van 120 punten. Een 'winst' van 50%, misschien wel een verkapte diplomabonus...

Als deze persoon de Bachelor wil gaan halen en daarvoor twee (of misschien ook weer drie) jaren nodig heeft, is de aanbieder hogeschool min of meer de klos met iemand die al drie van de vier jaren van de overheidsbekostiging heeft gebruikt.

➤ **Deeltijdse Ad spreiden – privaat**

Kijk, en dat wrekt zich bij de flexibilisering (die kennelijk wordt beoogd door de wetgeving met het aangehaald artikel, lid 3) bij de bekostigde instellingen. Een private hogeschool kan rustig een deeltijdse Ad met 3 keer 40 punten aanbieden. Er wordt per jaar lesgeld gevraagd voor die 40 (dus niet voor 60) en men maakt verdere afspraken over alle andere randvoorwaarden zoals herkansingen, begeleiding en gebruikmaking van faciliteiten van de instelling – en ook een eventuele versnelling.

Omdat een deeltijdse student geen beroep doet op zaken als de OV-kaart en andere mogelijkheden voor ondersteuning vanuit de overheid, komt die persoon ook minder snel in de knel als het gaat om het maken van schulden.

➤ **Dus bedoeld voor de private markt?**

Het lijkt erop dat lid 3 van artikel 7.4 is bedoeld voor private aanbieders, als een bijzondere uitzondering op lid 1 daarvan. Deze hogescholen kunnen dus 'vertraagde' deeltijdse trajecten aanbieden, net als dat mag bij een 'versnelling' ervan – maar ook bij voltijd! Een voltijdse Bachelor mag formeel zonder meer met drie keer 80 punten in de markt worden gezet, als de kwaliteit er niet onder lijdt. Maar... dat is dan toch ook een goedgekeurde afwijking van lid 1 van artikel 7.4?

➤ **Duale en deeltijdse Ad's – bekostigd spreiden**

Het bovenstaande laat zien dat het tijd wordt om naar dit artikel en vooral de achterliggende gedachten te kijken. De aanpak stamt uit 'de goede oude tijd' en verdient een flinke oppoetsbeurt om weer te kunnen aansluiten bij de vraag naar flexibilisering. Dat daarbij ook de vormen voor de bekostiging op de schop moeten, is een logisch gevolg.

Met de komst van de Ad is de spreiding van een opleiding veel zinvoller geworden. Een deeltijdse Bachelor was heel vroeger zes jaren, het werden er vier, en dat is al een behoorlijk lange tijd met alle dynamiek in de arbeidsmarkt en de vraag binnen het werkveld.

Een Ad-opleiding van drie jaren en 120 punten moet dus worden bekeken op de meerwaarde ervan voor de doelgroepen. Voor deeltijders (werkenden en mensen die een nieuwe kans zoeken) kan het een prima optie zijn, als ze de studie naast een (volledige) baan willen doen.

Duale studenten, en dat zijn vooral jongeren die zo'n route prefereren boven een voltijdse invulling, krijgen met een leerlijn van 3 jaren van elk 40 punten sneller een passende baan bij een bedrijf of organisatie. Er is minder druk op het voortdurend leren op de werkplek. Ook kan de werkgever bezien welke planning voor de 'productie' is aan te passen bij het ritme van de duale studie.
--

➤ **Duaal en spreiding - privaat**

We hebben dus gezien dat in de wet alleen over de spreiding voor deeltijd wordt gerept, en niet over duaal. Dat heeft te maken met het feit dat duale en voltijdse studenten onder eenzelfde wettelijk regime vallen. Denk aan de ondersteuning van de overheid, het leenstelsel en dat soort zaken. Private aanbieders kunnen derhalve een duale opleiding wel versnellen, maar niet 'vertragen', om niet voor hun studenten in conflict te komen met de wettelijke student-regelingen.

➤ **Zoeken naar gelijkschakeling bekostigd en privaat**

De private aanbieders mogen dus hun opleidingen in bepaalde gevallen 'flexibiliseren' qua aantallen studiepunten per jaar. Bekostigde hogescholen mogen dat ook voor deeltijd (formeel versnellen naar meer dan 60 punten per jaar is overigens niet uit te leggen).

De aanbeveling is om als hbo en overheid na te gaan of voor de Ad's een eigen regeling is te maken voor het 'versnellen' en 'vertragen' van programma's. Daarbij kan zonder meer een eigen vorm van bekostiging worden gehanteerd, met alle digitale volgsystemen die ter beschikking staan. Misschien eerst maar eens zoeken naar de vormgeving van een driejarige duale Ad, mede omdat daarvoor een controlebaar tripartite overeenkomst nodig is.
--